

ARTHUR NIKISCH (1855–1922) byl vedle Hanse von Bülowa a Hanse Richtera jedním ze tří nejvýznamnějších dirigentů konce 19. a začátku 20. století. Narodil se v tehdejších Uhrách v Lébényi Szent Miklós jako jeden ze čtyř potomků Augusta Nikische, jenž byl tehdy správcem na panství hraběte Siny. Rodina Nikischových se v roce 1861 přestěhovala do Bučovic na Moravě, neboť otec August získal na zdejším Liechtensteinském renesančním zámku místo vrchního účetního. Od té doby zde začal chodit šestiletý Arthur do obecné školy. Výrazným rysem malého Arthura bylo jeho vynikající hudební nadání. Jeho otec August, sám skvělý violoncellista, svěřil hudební výchovu svého syna do rukou bučovického varhaníka a nadučitele Františka Procházky. Ten rozvinul Arthurovy hudební vlohy tak, že když v sedmi letech slyšel na návštěvě u nedalekých přátel poprvé orchestrion hrát

skladby Rossiniho a Mayerbeera, byl je schopen po příchodu domů nejen zahrát z paměti na klavír, ale také je zapsat v notovém záznamu. František Procházka výukou mladého Arthura ve hře na klavír a v základech hudební teorie vytvořil předpoklady k tomu, že v jedenácti letech byl Arthur přijat na vídeňskou konservatoř do druhého ročníku v komposici a hře na housle a klavír. Tam již během studia dosahoval velkých úspěchů. V roce 1872 se jako houslista účastnil mezi vybranými hudebníky z celé Evropy kladení základního kamene k Festspielhausu v Bayreuthu. Studia skončil v roce 1873 a nastoupil jako houslista do vídeňského dvorního orchestru. Během studia se vracel pravidelně o prázdninách ke svým rodičům do Bučovic, kde společně se svým otcem, varhaníkem Procházkou i jinými koncertoval často na kůru místního kostela Nanebevzetí Panny Marie.

Dirigentskou dráhu zahájil Arthur Nikisch na doporučení svého učitele z konservatoře v Lipské opeře nejprve jako sbormistr, ale zakrátko byl pro své vynikající schopnosti pověřen řízením operního orchestru. Tak začala jeho skvělá kariéra dirigenta s neselhávající pamětí, vynikajícími sluchovými vlastnostmi, ale hlavně se schopností tvůrčím způsobem ovládat úsporným gestem orchestr k docílení jedinečné interpretace svěřeného díla. Svoji uhrančivou osobností byl schopen dosahovat nadšené a vynikající spolupráce orchestru, bouřlivého ohlasu publika i ocenění hudebních veličin (Liszt, Čajkovskij, Korngold, Foerster aj.).

Během svého uměleckého života byl povolán k hudebním tělesům v Budapešti, Bostonu, Londýně, ale trvale se stalo jeho hlavním působištěm Lipsko a jeho Gewandhausorchester. Zde našel se svojí rodinou trvalé bydliště a centrum svého působení. Od roku 1880 zastupoval vedoucího Gewandhausorchestru Carla Reineckeho a v roce 1895, když se dotýčný vedení orchestru vzdal, stal se jeho nástupcem. Po smrti Hanse von Bülowa převzal ve stejném roce vedení Berlínské filharmonie, s níž pořádal četná turné a v Hamburku pravidelné abonentní koncerty. Jako dirigent prošel orchestry všech významných evropských i amerických měst. Až do náhlého konce svého života byl v plné tvůrčí kondici. Zemřel v Lipsku dne 23. ledna 1922 na následky chřipky a je tam stále veden jako významná osobnost hudební kulturní historie nejen města, ale německého národa vůbec. Dle názoru jeho životopisce Ferdinanda Pfohla a v souladu s J. B. Foersterem lze sledovat určité vlivy prostředí české Moravy u jeho předků a také u něj samotného. Z biografických údajů, týkajících se Bučovic, plyne také, že Arthur Nikisch se 27. června 1885 ve zdejším kostele oženil s Amélií Heussner(ovou), operní pěvkyní z Bruselu. Na blahopřání k 60. narozeninám, které mu poslala dcera jeho učitele Františka Procházky Anna Šperková, srdečně odpověděl. Živě vzpomíná na Bučovice, kde jeho rodiče žili až téměř do konce století – matka zemřela v roce 1892 a otec v roce 1897.